

ГОЛОВОЮ ВЕРХОВНОЇ РАДИ ОБРАНО Л. КРАВЧУКА

Київ. — Як уже інформовано, тут на сесії Верховної Ради в понеділок, 23-го липня, відбулися вибори. Із 27-ми висунутих кандидатів, 22 депутати зняли свої кандидатури. Левко Лук'яненко минулого тижня раптово міняв серцеву недугу й лежить у лікарні, тому він також зняв свою кандидатуру. У першій турі голосування жоден з п'яти кандидатів не отримав потрібної кількості голосів. Найбільше голосів набрали академік Ігор Юхновський та другий секретар ЦК КПУ Леонід Кравчук.

На другу тур голосування залишилися дві кандидатури, але кандидат від Демократичного Блоку академік І. Юхновський зняв свою кандидатуру, тому, що опозиційна Народна Рада вирішила не приймати участі в голосуванні та не брати на себе відповідальності за обрання партійного апарату Л. Кравчука. Члени Народної Ради сподіваються, що без них для участі в голосуванні не буде 300 осіб присутніх, і це унеможливить обрання Л. Кравчука. Але навіть після того, як члени Народної Ради вийшли, в залі виявилось 313 осіб з яких за Кравчука проголосувало 239, „проти“ голосували 74 особи.

У вівторок, 24-го липня, ранкова сесія Верховної Ради тривала всього 15 хвилин. З короткою промовою виступив Л. Кравчук, який заявив, що буде вірним Кому-

ністичній партії і советській владі. Коли хтось запитав його, чи вважає він, що Україні потрібна своя армія і свої органи державної безпеки, то Л. Кравчук відповів, що про це не може бути й мови, оскільки немає такого закону.

Л. Кравчук народився 1934 року, українець, закінчив Київський університет, працював викладачем політ економії, кандидат економічних наук. На партійній роботі з 1960 року.

Після виступу Л. Кравчука слово взяв Дмитро Павличко, який заявив, що Народна Рада не відповідає за обрання на пост голови Верховної Ради Л. Кравчука, але вважає себе конструктивною опозицією і має намір робити все те, що краще для народу. Та Д. Павличкові не дали говорити далі, консервативна більшість депутатів підвелася з місць і почали кричати. На цьому сесія припинила свою працю. Надалі поточні справи будуть обговорюватися в постійних комісіях Верховної Ради.

Тим часом у Києві 24-го липня відбувалися дві важливі події: страйк працівників трамвайно-тролейбусного управління, які вимагають підвищення заробітної плати; посвячення в Софійському соборі українського національного прапора, перед встановленням його над Київською Миською радою.

Україна вимагає від Банку Англії повернення золота

Москва. — Московський кореспондент англійської пресої агентції Рейтер повідомив, що Україна вимагає від Банку Англії повернення бочки золота, яка була передана для збереження 270 років тому.

У вівторок, 24-го липня, ранкова сесія Верховної Ради тривала всього 15 хвилин. З короткою промовою виступив Л. Кравчук, який заявив, що буде вірним Кому-

ністичній партії і советській владі. Коли хтось запитав його, чи вважає він, що Україні потрібна своя армія і свої органи державної безпеки, то Л. Кравчук відповів, що про це не може бути й мови, оскільки немає такого закону.

Левко Лук'яненко минулого тижня раптово міняв серцеву недугу й лежить у лікарні, тому він також зняв свою кандидатуру. У першій турі голосування жоден з п'яти кандидатів не отримав потрібної кількості голосів. Найбільше голосів набрали академік Ігор Юхновський та другий секретар ЦК КПУ Леонід Кравчук.

На другу тур голосування залишилися дві кандидатури, але кандидат від Демократичного Блоку академік І. Юхновський зняв свою кандидатуру, тому, що опозиційна Народна Рада вирішила не приймати участі в голосуванні та не брати на себе відповідальності за обрання партійного апарату Л. Кравчука.

Члени Народної Ради сподіваються, що без них для участі в голосуванні не буде 300 осіб присутніх, і це унеможливить обрання Л. Кравчука. Але навіть після того, як члени Народної Ради вийшли, в залі виявилось 313 осіб з яких за Кравчука проголосувало 239, „проти“ голосували 74 особи.

У вівторок, 24-го липня, ранкова сесія Верховної Ради тривала всього 15 хвилин. З короткою промовою виступив Л. Кравчук, який заявив, що буде вірним Кому-

ністичній партії і советській владі. Коли хтось запитав його, чи вважає він, що Україні потрібна своя армія і свої органи державної безпеки, то Л. Кравчук відповів, що про це не може бути й мови, оскільки немає такого закону.

Левко Лук'яненко минулого тижня раптово міняв серцеву недугу й лежить у лікарні, тому він також зняв свою кандидатуру. У першій турі голосування жоден з п'яти кандидатів не отримав потрібної кількості голосів. Найбільше голосів набрали академік Ігор Юхновський та другий секретар ЦК КПУ Леонід Кравчук.

На другу тур голосування залишилися дві кандидатури, але кандидат від Демократичного Блоку академік І. Юхновський зняв свою кандидатуру, тому, що опозиційна Народна Рада вирішила не приймати участі в голосуванні та не брати на себе відповідальності за обрання партійного апарату Л. Кравчука. Але навіть після того, як члени Народної Ради вийшли, в залі виявилось 313 осіб з яких за Кравчука проголосувало 239, „проти“ голосували 74 особи.

ЗМОПІВЦІ ПОБИЛИ УЧАСНИКІВ СВЯТКУВАННЯ КУПАЛА

Тернопіль (УПА, І. Дмитрик, УРП). — В лісовому селі Улашківці на Тернопільщині, 7-го липня о 9-й год. вечора, в розпалі святкування Івана Купала, в село прибув загін міліції особливого призначення. Близько 50 воїків в шоломах, з гумовими нагайками та лопатами накинулися на учасників святкування, в тому числі на жінок, дітей і старших, які прийшли подивитися, змусили всіх лягти обличчям до землі та почали бити лежачих людей по чим попало. Це тривало понад годину, при чому карателі вигукували: „Ми вам дадимо Україну! Ми вам дадимо самостійну!“ Покалічені привезли до районної лікарні Антона Багрія, Оresta Коника, Ольгу Коник, яка вагітна і після побиття у тяжкому стані перебуває в реанімації.

Подібне побоїще було влаштоване також у селі Рудне. Борщівського району Тернопільської області, де постраждало 10 осіб. Обидві акції були явно заплановані. Тяжко побито 11-го липня невідомими членами УРП Андрія Смука.

Крім того, з Чорткова повідомляють, що там переходять десятки тисяч воїків особливого призначення. Почали з'являтися й підрозділи десантників. У зв'язку з цими подіями на Тернопільщину вийшов депутат Верховної Ради, член УРП Левко Горюхінський.

Групу тернопільчан затримала міліція у Хотині. Капітан Попов намагався відібрати в них національну символіку, з якою вони йшли до міста Дніпропетровського на святкування 500-річчя виникнення козацтва. Протримали тернопільчан чотири години в міліції, вивезли їх за місто і там висадили, заборонивши повертатися в місто. Керівники тернопільського страйкового комітету

Ярославів Демидасю 12-го липня зателефонував невідомий, який російською мовою погрозили: „Якщо будеш багато прыгати, тебя подвезет за ноги, как Ивасюка“. Очевидно, це пов'язано з тим, що 129 великих підприємств області 11-го липня страйкували разом з шахтарями Донбасу, а об'єднані страйкові комітети очолює Демидасю. Йому часто погрожують, відключають телефон, затримують на вулицях.

Стало відомо, що каральною акцією на Тернопільщині під час святкування Івана Купала керували якийсь капітан і старший лейтенант Колесников. Депутат Левко Горюхінський говорив на сесії Верховної Ради про бандитський напад і поставив вимогу розслідувати цей злочин та покарати винних.

Подібні розправи над українською молоддю особливо часто спостерігалися на початку 70-х років, коли права рука Щербинського, партійний ідеолог Маланчук розправлявся з усіма, хто розмовляв, чи співав українською мовою. Маланчук розправлявся з керівниками самодільного хору „Гомін“ у Києві, учасники якого, не маючи приміщення, збиралися на берегах Дніпра, співали українські пісні, колядки, щедрівки, влаштовували забави на Івана Купала та в інші свята.

1972 року їх звинуватили в націоналізмі та під різніми вигаданими причинами багатьох засудили до 10-12 років ув'язнення. Після розгону хору „Гомін“, здавалося, все замирло. Та прийшов час відродження і знову ожив у Києві хор „Гомін“, активно діє на Івано-Франківщині самодільний хор „Гомін Карпат“, з'явилися такі хори в багатьох інших областях України.

(Закінчення на стор. 3)

Помер С. Параджанов

Москва. — Советське офіційне пресоє агентство ТАСС повідомило, що в ніч з п'ятниці 20-го на суботу 21-го липня в Єревані на 66-му році життя після довгої та тяжкої недуги помер відомий вірменський кінорежисер і правозахисник Сергій Параджанов.

В минулому переслідуваний дією советського кінемистства, автор таких фільмів, як „Огненні коні“, „Легенда про Сурамську твердиню“ та „Тіні забутих

С. Параджанов

предків“, що здобули йому всесвітню славу і признання, називаючи його справді одним із найбільш талановитих кінорежисерів в СРСР.

Широким приятелем українців, С. Параджанов був ошкаржений в українському націоналізмі тільки за те, що фільм накручений в Київській кіностудії ім. О. Довженка не погоджувався робити російською мовою, а настоював, щоби ці фільми виготовлялися українською мовою.

Про смерть цього талановитого творця непересічних мистецьких кіно-фільмів повідомлено на сесії Верховної Ради Вірменії в суботу, 21-го липня.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ У КОВОВІ

Коговз, Н. Й. (Д.К.). — Традиційний Український День відбувається тут заходом Окружного Комітету Відділів УККА Олбанського Округу в парку Українського Клубу, вул. Медової, в неділю, 19-го серпня, по заході сонця, і-й по полудні. У програмі спортивні ігри, забави і виграші для дітей, смачні українські страви і напійки та багато несподіванок.

УРЯД СХІДНОЇ НІМЕЧЧИНИ ЗНАХОДИТЬСЯ НА ГРАНІ КРИЗИ

Східний Берлін. — Як вважають політичні коментатори, коаліційний уряд Східної Німеччини перебуває на грані кризи, викликаної значними розбіжностями міністрів відносно дальших кроків, які повинні зробити Східна Німеччина, прагнучи об'єднатися зі Західною.

Однією з перешкод до об'єднання Німеччини експерти-економісти вважають різке зниження рівня промислового виробництва у Східній Німеччині, бо місцева продукція не може витримати конкуренції зі західними товарами.

За даними східнонімецького міністерства праці, в результаті економічного об'єднання Німеччини, яке почалося 1-го липня із запровадження на території Східної Німеччини західнонімецької марки як державної валюти, були звільнені понад півтора мільйона робітників.

На засіданні парламенту в неділю, 22-го липня, знову розгорнулася суперечка з приводу встановлення конкретних термінів політичного об'єднання країни, тобто проведення загальнонімецьких парламентських виборів. Як відомо, такі вибори призначені на 2-го грудня.

Між прем'єр-міністром

Східної Німеччини Лютарем де Мезієром і представниками Ліберальної і Соціал-демократичної партій також виникли суперечки. Ліберали пропонують, щоб про сворення єдиної Німеччини було офіційно проголошено 1-го грудня, тобто день перед проведенням виборів, які тоді проводилися б згідно з конституцією Західної Німеччини.

На випадок, якщо вибори відбудуться окремо у Східній і Західній Німеччині, малі партії Східної Німеччини не зможе набрати достатньої кількості голосів для того, щоб бути представленими в новому парламенті країни.

Л. де Мезієр твердить, що це принципово неправова точка зору, бо тоді Східна Німеччина, нехай на віт на один день, опинилася б під владою уряду, який вона не вибрала, і з конституцією, яку вона не приймала.

Дата проголошення єдиної німецької держави має принциповий сенс. На думку Л. де Мезієра, оголошення про створення об'єднаної Німеччини перед проведенням виборів, Східна Німеччина визнає „пріоритет Західної Німеччини“ і поставити себе, таким чином, у підлегле становище.

В СРСР ПОЧАЛИ ЗНИМАТИ ПАМ'ЯТНИКИ В. ЛЕНІНА

Москва. — Агентство Асоційованого Прес Інформе про атаку в Советському Союзі на „найсвятішу ікону комунізму“ — Владіміра Леніна, включно до знімання його пам'ятників в десяти містах СРСР, зокрема на півдні, правдоподібно в Україні, і продажу їх на брук.

Ньюаркська газета „Стар-Леджер“ з 23-го липня пише, що принаймні в кількох надштатних містах і містечках Грузії, Прибалтики, України й інших республік, є загальна вимога населення і міських рад обмежити до мінімуму пам'ятники комуністичних бонів і продати їх, по можливості, торговцям залізом на перетоплення. Всі ці антипам'ятникові ініціативи переважно проявляються у республіках, які стремлять до суверенності, а деякі з них до повної національної незалежності, а навіть виходу із Союзу.

За президентури і взагалі керівництва в компартії у уряді Михайла Горбачова розпочалася офіційна критика сталінської і брежньовської ери, яка позначилася численними вбивствами власного населення, але першочинним цих вбивств був все таки В. Ленін з його мілітарними і поліційними ордами у формі ЧК, яка після його смерті перейшла у масові організовані вбивства, типу штучного голоду в Україні, розбудовою концтаборів, пляновими розстрілами „ворогів народу“ снікавдистами тощо.

Деяких пам'ятників В. Леніна у важливіших місцях СРСР стережі міліція 24 години на добу. Інші погнали, але поступово

ідуть на смітник історії. Масове нищення пам'ятників Леніна у Прибалтиці відбулося у 50-річчя анексії трьох республік до СРСР, інформувало советське агентство ТАСС, як називає зняття пам'ятників „варварством“, „грубою провокацією“ та іншими епітетами. Всю вину за це ТАСС перекинув на „групи екстремістів з націоналістичним забарвленням“. Навіть у Москві, особливо після обрання Бориса Єльцина головою Федеративної Ради Російської Федерації, у неформальних виданнях ставилися вимоги винести забальзамоване тіло В. Леніна з мавзолею на Красній площі і поховати його на звичайному цвинтарі.

У Тернополі Миська рада голосами 64 до 0 і 26 неприсутніх депутатів вирішила: знати не тільки пам'ятник В. Леніна і Карла Маркса з центральної площі міста, але також звалити пам'ятники Володимира Затонського, відомого комуністичного партійного діяча і Ярослава Галана, столітніста та прислужника у поборованні націоналістичного руху в західних областях України, — заявила кореспондентів газети „Сільське Життя“ партійний ідеолог в Тернополі Галина Н. Сосницька, яка додала, що ортодоксальні комуністи не погоджуються з такою раптовою зміною, а особливо з проєктом знесення пам'ятника В. Леніна і продажу його тій установі чи організації, яка буде цим купом зацікавлена.

Звалення пам'ятника коштів вартість 480,000 доларів, заявила Сосницька, але „ми все ще надіємося, що до цього не дійде“.

У СВІТІ

ДУЖЕ ВПЛИВОВИЙ ГРОМАДСЬКИЙ комітет польської профспілки „Солідарність“ відложив справу вирішення про те чи пропонувати парламентові приспішити президентські та парламентарні вибори, заплановані на весну 1991 року. Лех Валенса, провідник „Солідарності“, який змагається за владу з прем'єр-міністром Талеушем Мазовецьким, настоює, щоби вибори відбулися раніше для того, щоби усунути колишніх комуністів з теперішнього уряду. Наразі це питання відкладено до наступного засідання громадського комітету „Солідарності“, запланованого на 9-го вересня.

У НЕДІЛЮ, 22-ГО ЛИПНЯ, в Ізраїлі 1,400-членний Центральний комітет Лейбористської партії несподівано для всіх відкинув намагання Ісхака Рабіна усунути з посту провідника партії Шімона Переса. Голосами 34 відсотки до 46 це політично-установче тіло партії відкинуло заклики про негайні змагання поміж обидвома кандидатами на партійного провідника. З цього виходить, що лейбористи вирішили, що прийняв один рік бути під проводом Ш. Переза, який апродовжив 14 років вде Лейбористську партію, хоча ні один раз у тому часі не виграв загальних виборів.

ПРЕЗИДЕНТ ДЖ. БУШ НАЙМЕНУВАВ Д. СУТЕРА НА ЧЛЕНА ВЕРХОВНОГО СУДУ

Президент Дж. Буш представляє номіната до Верховного Суду Дейвіда Сутера.

Вашінгтон. — Президент З'єднаних Штатів Америки Джордж Буш, діючи в обличчя вирішення важливої справи абортів, від вирішення якої залежить чи у країні буде спокійно, чи розпочнуться масові демонстрації прихильників і противників абортів, найменував на опорожене місце у Верховному Суді суддю Дейвіда Г. Сутера, колишнього генерального прокуратора в Нью Гемпшир, який працював тепер в апеляційному суді в Бостоні.

Віллівм Бреннен, 84-річний суддя Верховного Суду, добровільно зрештунував з цього високого посту з огляду на вік і здоров'я, переславши на руки Президента резигнаційного листа. Дж. Буш, порозумівшись з генеральним прокуратором Річардом Торнбергом і скликавши нараду своїх найближчих співробітників, скоротив листу можливих кандидатів до 15-ти осіб, а в понеділок, 23-го липня, публічно проголосив свого обранця згаданого суддю Д. Сутера.

Ще перед номінацією противники абортів влаштували в багатьох містах ЗСА молитовні походи за вбивство ще ненароджених дітей, а прихильники домагалися у галасливих демонстраціях, щоб президент Дж. Буш найменував на опорожене місце ліберального судді Бреннана людину таких же ліберальних поглядів, яка мола б балансувати справу абортів та інші подібні контрверсійні справи у Верховному Суді.

Як відомо, республіканці, а особливо консерватисти у своїй більшості категорично виступають проти масових абортів субсидійованих

з державної каси. Очевидно, винятки становлять випадки із загрозою життя чи погіршення стану здоров'я жінок. Сам Президент ЗСА також неодноразово виступав проти абортів, але це не значить, що він під час вибору кандидата на члена Верховного Суду керувався особистими мотивами, — заявив пресовий секретар Білого Дому Марлін Фицджеральд. „Президент дивився в першу чергу на кваліфікації кандидата, людину активну і з більшим правничим досвідом“, — сказав Фицджеральд. Навіть сенатор Роберт Дол, лідер республіканської меншості в Сенаті, перестерігав президента Дж. Буша перед номінацією судді, який є zdecydовано противником абортів, бо що обставини демократи в Палаті Репрезентатів і Сенаті використають для своїх політичних цілей і підтримають публічно прихильницький рух за аборт, щоб в чергових виборах здобути голови виборців.

Представляючи свого вивбраного журналістам, а через них цілому народові, Президент жартуваче запитав номіната чи він думає, що номінація зв'язана виключно з абортими. Суддя Л. Сутер відповів: „Я маю велику пошану до інституції Верховного Суду ЗСА, який має вищий від згаданої справи завдання. Суд є в першу чергу інтерпретатором Конституції і законодавства ЗСА, яка охоплює також спірну справу абортів“. Ця й інші відповіді задовольняли всіх і тому існує загальна опінія, що Сенат в короткому часі затвердить номіната на члена Верховного Суду.

В АМЕРИЦІ

84-ЛІТНІЙ ЧЛЕН ВЕРХОВНОГО Суду ЗСА Віллівм Бреннан зрештунував з посади, пояснюючи своє рішення похилим віком та станом здоров'я. Відставка одного з найбільш ліберальних суддів викликала велике зворушення. Тепер характер суддівства найвищого правотворчого органу країни залежить від рішення президента Джорджа Буша. Якщо він призначить на посаду В. Бреннана суддю-консерватиста, ліберали залишаться у виразній меншості. Якщо буде номінований ліберал, у Верховному Суді збережеться рівновага. В неділю, 22-го липня, президент Дж. Буш зустрівся з Секретарем юстиції Річардом Торнбергом, головою канцелярії Білого Дому Джаном Сануну та консультантом Білого Дому у юридичних питаннях Бойденом Грем для обговорення кандидатур на вакансію у Верховному Суді.

ДО ВАШІНГТОНУ з офіційною візитом прибув міністер оборони Ізраїля Моше Аренс, який в суботу, 21-го липня, зустрівся з секретарем оборони ЗСА Річардом Чейні та отримав завірення свого американського колеги у тому, що Америка продовжуватиме фінансування проєкту створення протиракетної системи „Ерров“. Проєкт „Ерров“ був задуманий та здійснюється в рамках американської стратегічної оборонної ініціативи та буде прийнятий на озброєння як в армії Ізраїля, так і в збройних силах ЗСА. Як відомо, система „Ерров“ призначена для знищення атакуючих ракет середнього та меншого засягу дії.

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ

УКРАЇНА — УНС

З Головної Канцелярії УНСОую інформують, що до новоствореного Фонду Відродження України — УНС влинуло від членів УНС до понеділка, 23-го липня, 1,531 чеків — дивіденд, відсотків від боргових зобов'язань і добровільних датків — на суму 37,575.04

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЦІ СЛІД ВІЙТИ У СВІТ

Джерзі Сіті, Н.Дж. (О. Кузьмич). — Композитор проф. Ігор Соневицький саме повернувся із відвідин України і повний вражень хоче поділитися з нами не лише зворушливими хвилинами, які він там переживав та незвичайно теплим привітанням українських музиків, але також своїми думками на тему можливості виведення української музики із примусового замкнення у широкій світ.

На думку проф. І. Соневицького, в Україні є ряд цікавих молодих і старших композиторів, які стоять на рівні із західними, зокрема тому, що з нової творчості переважає модерна музика. Розуміється, каже наш гість в цій музиці відчувається екстремум від цього, що досі було заборонено, але наших композиторів треба довести до заохочувати, щоб вони далі пильно творили та треба робити все можливе, щоб їх виконували на Заході, зокрема тут в ЗСА, у престижних залах та престижними виконавцями.

Проф. І. Соневицький, який зі зворушення розповідає про привітання його у Львові, зустріч із музикантами, виконанням його творів по радіо і у телевізії, нав'язав сердечні та близькі зв'яз

Проф. І. Соневицький (справа): з композитором М. Колесою у його помешканні у Львові.

ки з українським музичним світом, особливо у Львові. Для нього Львів це справді тепер український П'ємонт з культурної точки бачення, через який можна буде здійснити неореанесанс цілої України. Для українських музик гість з Нью Йорку — це міст до музичного життя на поселеннях, а рівночасно

саме це вікно, через яке вони мають можливість вийти у світ.

Таке завдання поставив собі проф. І. Соневицький після відвідин в Україні і усі його задуми та плани зв'язані із вивченням цієї великої та відповідальної місії.

(Закінчення на стор. 3)

СВОБОДА

SVOBODA (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 U.N.A. (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашингтоні: (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — \$40.00 6 months — \$22.00 3 months — \$12.00
UNA members 1 year — \$15.00 Change of address — \$1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Second Class Postage paid at Jersey City N.J.

Проблема допомоги

Советському Союзові

Увесь міжнародний світ здає собі справу, що хаос всередині Компартії СРСР плюс гостра економічна криза з порожніми полицями у крамницях і довжелезними чергами перед харчовими й іншими крамницями, завели більшовицьку великодержаву над берег пропасти. Ніхто не може знати, чи і як довго може втриматися теперішній стан і ніхто не може знати, чи і як довго вдаватиметься Михайлові Горбачову лавірувати, тримати компартію у як-такій дисципліні чи боді лояльності. Невідомо, як виглядатиме нова державна структура на Сході Європи і як поведеться КГБ, якщо почалися б масові демонстрації по містах або робітничі страйки. Західнонімецький канцлер Гельмут Коль боїться укладу Горбачова. Бо хоч Горбачов був спершу проти з'єднання двох частин Німеччини, проте він, Коль, боїться приходу на місце Горбачова когось іншого, з яким буде ще трудніше переговорювати. Тому він вважає, що треба масивною колективною фінансовою допомогою рятувати СРСР і Горбачова та асесувати ситуацію проти ще більшого хаосу й анархії в Європі.

У цьому Коль переконує й французького президента Франсуа Міттерана. Президент Джордж Буш був спершу проти будь-якої фінансової допомоги союзу від Заходу, — згодом погодився, що не ставитиме перешкод індивідуальній допомозі від будь-якої демократичної держави. Американський політичний і бізнесовий світ поділений у цій справі, але більшість схильна до концепції, що передумовою кожної американської допомоги мусить бути запевнення з боку СРСР, що Москва припинить видавати велетенські суми Кубі Фідела Кастра. На конференції лідерів Північно-Атлантичного союзу (НАТО) у Лондоні з початком цього місяця президент Буш просто закинув Москві, що вона щорічно витрачає на допомогу Кубі чотири мільярди дол. Японія теж заявила готовність допомогти Советському Союзу з передумовою, щоб СРСР звернувся Японії окуповані чотири Курильські острови, загарбани без ніякої провокації з боку Японії з кінцем Другої світової війни, за згодою від Рузвельта і Черчилля. Але у московській „Правді“ появилася стаття — неофіційна заява советського уряду — що СРСР може прийняти допомогу, щоб рятувати економіку, але без ніяких передумов.

Советський міністр закордонних справ Едуард Шеварднадзе, речник становища Горбачова, заявив у пресовому інтерв'ю, що Советський Союз найрадіше прийняв би допомогу у формі „економічної кооперації“, яка допомогла б перебудувати економічно скріплену СРСР та демократизувати країну. Але лідер правого крила партії Ігор Лігачов заявився проти будь-якої допомоги від „капіталістів“, якщо та допомога мала би на цілі облегшити перехід до контрольованої економіки на систему вільного ринку. Самі советські ліберали не дуже схвалюють фінансову допомогу від Заходу з інших причин. Голова Мської Ради у Ленінграді Анатолій Собчак не побоявся заявити, що кожна допомога дана Заходом „теперішній системі“ СРСР буде змарнована. Він поручає інвестиції Заходу у спільних малих приватних підприємствах. Знову ж Леонід Абалкін, голова державної Комісії для економічних реформ, рад би бачити допомогу від Заходу у постаті кредитів, за які можна би закупити потрібні машини, харчі й інші предмети першої потреби та ліки, бо це, мовляв, заспокоїло би сердитих советських громадян і привернуло їх довіря партійно-державній владі. Щодо допомоги від Америки, то появилася була у „Нью Йорку Таймсі“ вістка, що президент Буш готов вислати до Москви гурт фахівців, які допомогли би налагодити комунікації в СРСР та навчити тамошніх людей, як має справно діяти транспорт, перекошування харчів і т.п. У советській пресі появилася була вістка, що у планах економічної перебудови планується переставити деякі фабрики зброї й амуніції на продукцію тракторів й інших сільсько-господарських машин. Чи той план почали реалізувати — сумнівно.

На Заході нема іншої думки про еventуальну допомогу для оздоровлення советської економіки, як тільки для облегшення советської все ще контрольованої економіки перейти на систему вільного ринку, себто „демократизувати“ СРСР економічно. Але велика частина населення в СРСР і більшість апаратчиків цього не хочуть. Як розплутається цей Гордійський вузол — покищо ніхто не знає. Невдалий сателітний країни вже неначе перейшли критичний час безробіття, шпиль доріжні і невдоволення поміж народом. Мабути, минулася уже загроза, що люди в якійсь недавній комуністичній країні не матимуть терпеливості і не захочуть своїм трудом перебороти труднощі та затужать за комуністичною контрольованою системою.

Величезний простір СРСР-це це „терра інкогніта“ — незнана, незбагнена земля.

Коли пригрів липнев сонце та дошкулить вологість, думки теж хочуть дозволити, і наче вириваються з-під контролю. Тоді можна сказати дещо свободніше і вільніше. Ось дещо з таких липневих „тутті фрутті“.

Загроза війни і готування до неї: Ще рік тому допусклася можливість третьої світової війни між Сходом і Заходом. Велике це дискусії про Стратегічну оборону ініціативу (SDI), розробку ракет, які нищили б ракети, про удосконалювання різних інших родів зброї, літаків, воєнних кораблів, і нагло все притихло. Йдеться про скорочення зброєнь і війська, про поступове розмонтування ракет, а головна моралка, що робити з демобілізованими вояками? Правда, ще лунають голоси остероги, щоб не поспішати, що Советський Союз має колосальний воєнний арсенал і 5 мільйонів чоловік під зброєю, але кожний свідомий, що воєнна загроза для світу минула. Настав новий світ — про потугу ринку економіки, а не військових потенціалів. Колиш була виразна демаркаційна лінія — Схід-Захід. Ворог — приятель. Приєднання Заходу скріплювала безпеку зі Сходу. У Гюстони, Техас, відбулися переговори семи великих, економіч-

Микола Бараболак

ДУМКИ ПІД СОНЦЕМ ЛИПНЯ

них потентатів світу — Америки, Великобританії, Франції, Японії, Італії, Німеччини і Канади. І вирішили між ними деякі непорозуміння, головне на тему, чи дати фінансову допомогу Горбачову. Німеччина, Франція, Японія була — за, інші з допомогою не поспішали. Йдеться теж про ринки збуту. Вже нині зарисовуються конкуренційні тенденції між приятелями. Може вийти так, що Німеччина і Франція можуть стати більшими приятелями СРСР чим Америка? Конкуренція на світовому ринку — небезпечна...

Антисемітизм: Де його глибше Джерело і чи колись він ушухує? Жиди талановитий народ. Вибраний Богом, чи може вони були у черзі перші, коли Господь роздавав народам розум? Годі заперечити їхню визначність. Вона проявляється у всьому, а головну у вмінні розжигатися материльно. Великий інтелектуальний потенціал у цьому народі — не заперечити. На хліборобській Україні, не маючи доступу до чого іншого, жиди були орендари, вислугувались польським панам, тримали кор-

шми, якимось мусили жити. У Німеччині оволоділи перед Гітлером фінансами і стали промочувати лібералізм й культурні вартості проти-вляючи вартостям німецького статусу. Можна їх звинувачувати за те, що в інтелектуальній головно царині наросла ворожість до них цілого німецького народу? Гітлер тільки підхопив настрій і використав їх.

А в Америці? Антисемітизм підпільний, йде проти нього сильна боротьба під законом оборони принципів Конституції, але він діє. Америка заіснувала як країна „under god“. Батьки народу були християнами і було самозрозумілим, що Америка має бути під Богом христіян. Це суперечить поглядом жидів. Маючи перевагу у ліберальних колах, вони ведуть перед акціями, які мають на меті відмежувати уповні релігію від громадського життя, як ось хоч би таку традицію як християнське святкування Різдва Христового. На рідку тямить відкіль всі вітер — і пожива для антисемітизму. А що говорити про російську версію антисемітизму, Москві мають право вірити, що коли б не

Троцький, Зіновєв, Каменєв та інші (назвемо їх їхніми нежидівськими прізвищами), можливо більшовизм не був би таким кривавим. А на Україні без Кавана — Кагановича і його опричників на місцях? Та ми народ християнський, прощамо. Прощамо, бо чи не насправді джерело, назвемо це „м'яко „нетактовності“ жидів супроти автохтонного населення в тому, що вони інтелектуально не понад голови автохтонного населення і беруть верх? Врешті ці можна звинувачувати когось, коли користуються нагодою?

Нація чи мішанина? Німці, французи, чи італійці горді за свої окремішні національні ідентичності. В Америці величаться „перетоплюючий казан“. До часу Другої світової війни цей процес мав успіхи. Між європейськими іммігрантами не було аж таких духових і культурних різниць, щоб поляк не міг „перетопитися“ сяк-так із німцем чи італійцем. Чорні стояли більш-менш осторонь. Мартін-Лютер Кінг переламав бар'єри. На додаток залили Америку мільйони прищельців із півдня, та до того майже повні азійці. Поляк чи українець намагався стати „американцем“. Мехі

(Закінчення на стор. 3)

Іван Кедрич

Мистецький Гантер

Містечко Гантер Нью-Йоркського штату у Кетскільських горах, що нагадують українську Гуцульщину, перейде до історії українського поселення в Америці своїми двома особливими культурними осягами: прегарною дерев'яною церквою у гуцульському стилі з малюнками найкращого візантійського Петра Холодного мол., і різьбаним скульптора Михайла Черешньовського. Другий осяг — рідної культури — мистецька творчість. Кілька видатних сучасних мистців-малюків мають тут власні домівки й галерії, інші щорічно приносять сюди створені протягом року експонати на традиційні літні виставки.

Ярослав Вижицький у власній галерії виступив із 64-ми новими експонатами — квітні й краєвиди плюс два образи Гантерської церкви з дзвіницею і два портрети. Містечко — колективіст-романтик любить у гармонійному добір яскравих кольорів. Цього року вперше показав малюнки на шлах, що їх раніше не признавав був: жовтому, фіолетовому чи чорному.

Звертала увагу дбайливість у виконанні деталей. Пейзажі розмаїсті, іскрились цілою гамою кольорів. Деякі ті самі квіти — троянди, каліна, мальви, конвалії, далі, георгіни — зображені кількохкратно і кожний з них „інший“ та кольор „той сам“. Гантерські гори доводять відомо кожному малювцю правду, що найбільше відтінків має зелений колір — і видно це на краєвидах Вижицького, від білого-зеленого до майже чорного. Виставки Я. Вижицького — єдина, що має мистецький барвистий каталог. Це вже 18-та з черги індивідуальна виставка мистця, який тепер зовсім інший, на початку його мистецької кар'єри, він зрілий, певний себе, з прикметним власним стилем. Видно ріст і досвід високоосвіченого мистця. Всі картини-олії, кожній з них дуже декоративний.

Від двох літ Едвард Козак традиційно кожного літа привозив до мотелю „Кесня“ (популярно „Кобзарівка“ — центр українського товариства життя у Гантері) свої картини на щораз нову індивідуальну виставку. Від кількох років це вже виставка трьох козаків — Едварда і його двох синів — Юрія і Яреми. На чорно-жовтому каталозі з маленькою світлою усіх трьох мистців красується підпис „Еко, Юко, Яко“. Усіх разом 99 експонатів. Не тільки Едвард Козак, але й кожний з його синів має власний прикметний йому стиль, що можна без трудно розпізнати авторство і без підпису. Едвард Козак вдавняв своїм рисунком, що дозволяє йому передавати рух чи до гуцульського аркана чи однієї балерини на шпильках. Цього року він виступив з найбільшою гротеском — це, так би мовити, сатира пензлем, але не карикату-

ра тільки у добросердечній гумористичній формі змальовано одну особу чи сцену. Кожний гротеск названо жартівливо „Панько-мама“, „Запорожець і чорт“, „Раз курці смерть“, „Курячі хвилософи“, „Соме козацьке небо“ і т.п. Народний побут, козацькі часи, Гуцульщина і Січове Стрілество — це тематика, який вірний цей вестран української культури — малай, карикатурист, сатирик і видавець-редактор сатиричного журналу в одній особі.

Юрій Козак — після смерті Петра Холодного, мол., найкращий наш іконописець, але цілком інший: неовізантистичний, любить багату золоту на картині релігійної тематики. Цим разом показав теж „світський“ образ — „Похід Ігоря“ — це теми, що нею займався Петро Андрійсевич Борис Крюків, оба великі мистці, оба вже не в живих. Але „Похід Ігоря“ — це кисть Юрія Козака, автора цілостісного „Хрищення Русі-України“ у мистецькій галерії-музеї подружжя Шафранюків у Торонто.

Ярослав Козак — цікавий широкою мережею свого зацікавлення: він є автором гарних релігійних портретів „Богородиця“, „Мати Божа“, „Янгол“, „Св. Володимир“. Він — реаліст з легким відхиленням до імпресіонізму. І в такому ж стилі кілька його пейзажів. Але поруч з ними — кілька абстрактів: „17“, „Форма“, „Етюд“ і ін. Добрий малай, погідна вдача якого віддзеркалена у поглядних мистецьких творах. Він усе ще експериментує, але над його абстрактами не треба „ламати“ собі голови: вони просто лінійні і плямисті, віддають настрий мистця.

Людмила Морозова, одна з постійних мешканок Гантеру, де має свою галерею. Закохана у Греції їздила туди вже четвертий раз і її цьогорічна виставка — це виключно Греція. Кошишня учениця великого Федора Кричевського, сама колишня професорка однієї мистецької школи в Нью-Йорку; після смерті Миколи Кричевського, мабути, найкраща репрезентантка українського імпресіонізму. Малюючи тонкою олією, що створює враження акварелі, своїми стонованими лагідними кольорами вміє створювати прикметний імпресіоністичний сентиментальний настрий. Усі кількадесят краєвидів із Греції — пастелі вкраїнської і хіба тільки північ киянська відірваність сильніше олією. Подиву гідно, як навіть з сучасної архітектонічної картини, це зображені хати на узбіччі гори — хата за хатою — всі з цієї картини чаром грецької атмосфери. Жаль, що ця виставка не має каталогу і треба користуватися тільки пояснюваним візичкою мисткині.

Цьогорічна збірка вистав хау і гражді біла церква — найбільша за числом експо-

(Закінчення на стор. 3)

Анатоль Вовк

ЧОМУ „Т. Г. ШЕВЧЕНКО“?

(Мовні правила і мовна практика в УССР)

І. кий академії є „Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка АН УРСР“. Офіційна назва єдино університету в столиці України є „Київський державний університет імені Т.Г. Шевченка“. Науковий літературний премія України зветься „Державна премія УРСР ім. Т.Г. Шевченка“. Декілька інших шкіл та музеїв УССР також мають у назві „Т.Г. Шевченка“. Так, отже, виглядає застосування вищевизначеного правила в інституційних назвах, така є дійсність. Мовознавці можуть собі встановити правила, але режимні регуляторів вони не обов'язують. Для них єдине правило — вивчення різниць між українською і російською мовами.

Шевченко й Інститут мовознавства

Погляньмо тепер як проблему Шевченкову найменування трактує сам Інститут мовознавства Академії Наук УССР. Ось перелік збірник наукових статей, виданий під фірмою цього Інституту в 1954 році. Заголовок однієї із статей стосується нашої теми. Він такий: „Мова Т.Г. Шевченка і розвиток сучасної літературної мови“. Отже, як же в самому заголовку, „казовий“ двоїниці замість імені поета. У цій 20-сторінковій статті автор В.С. Лівін ужив 70 разів найменування „Шевченко“, 11 разів „Т.Г. Шевченко“ і всього один раз „Т. Шевчен-

ко“. (Тут, на маргінесі, варто додати, що цей же автор умудрився у своїй науковій статті три рази зацитувати відомого літературознавця Й.В. Сталіна та раз іншого шевченкознавця В.М. Молотова. Це „застрахування“ добре ілюструє дух тих часів, хоча в час друкування цієї книжки Сталін був уже рік у гробі).

Для порівняння розглянемо тепер інше видання цієї ж київської Академії, надруковане 35 років пізніше, в четвертому році горбачовської гласності і перебудови. Це випуск періодичного мовного збірника „Культура слова“ з 1989 року. Збірник майже повністю призначений відзначенню 175-річчя від народження Шевченка. Прослідуюмо як поодинокі автори статтей називають ювілята (чи ювіляра). Увидну статтю до збірника, п.з., „Народне джерело“, написав сам голова Інституту Мовознавства — Віталій Русанівський, який уступився до посади від Івана Білодіда (Белодіда, загальновідомого автора теорії „двох рідних мов“). У своїй статті Русанівський ужив, за нашим підрахунком, 12 разів форми „Т. Шевченко“, а лише раз, на початку, форми „Т. Г. Шевченко“. Можна, отже, здогадуватися, що автор вважає що останню форму за небажання ужив тільки раз, „на відчепне“, і мабути, знову ж таки задля „застраховки“. На жаль, не всі автори інших статей збірника пішли його слідами. Бачимо в них широкий діапазон

Закінчення буде.

Д-р Михайло Паламар

КИЇВ — ГОРОД КИЯ ІЙ СТОЛИЦЯ КИЇВСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

І.

Ще з давньої кам'яної доби — палеоліту виявлено Кирилівську стоянку (поселення) в Києві та інших місцевостях на Україні. Але вже з нової кам'яної доби — неоліту (5 000-1800 до Христа) побережжя середнього Дніпра були відкриті численними стоянками, що доказує існування там численної людності. На просторі між Києвом і Трипіллям (на південь), біля ріки Стугни й Красної, де вони впадають до Дніпра, відкрито багато слідів т.зв. трипільської культури, яка вирізняється мистецькими виробами кераміки й стилем будови житлових приміщень та була поширена головну на правобережній Україні, сягаючи до береж Чорного моря, де відбувалися торговельні та культурні зв'язки з Півднем і Сходом на протязі тисячоліть.

Далі на південь від згаданої ріки Стугни (нижче Канева) є ріка Рось, яка допливає зі заходу й впадає до Дніпра, а ріка Ірпін, пливучи з південного заходу на північний схід, впадає (на півночі від Києва) також до Дніпра. Все це разом творить „трикутник“, майже зі всіх сторін оточений водами згаданих рік, що й було землею племені полян. У цьому трикутнику над Дніпром був город „Кия“, Київ, головний осередок Русі - України, яка була продовженням імперії Антського союзу в північному Причорномор'ї зі своєю династією, про що згадував грецький історик (з 5-го ст. до Хр.) — Геродот, бож перед приходом перського імператора Дарія 512 року в Східню Європу, був з'їзд королів (т.зв. званої ним) „Скитів“.

Київ — столичний город-місто, будучи на горах (Старокиївська, Шевківська, Хоривська, Києвська...) над Дніпром та обведених валами, мав досить вигідне положення для оборони в часах середньовіччя. У згаданому трикутнику — землі полян, на півночі Києва

— був також укріплений Вишгород, а на південно-західному березі ріки Ірпін — Білгород та на півдні — Родня, де ріка Рось впадає до Дніпра. На південь від Києва був також оборонний вал від згаданого Білгороду до Дніпра. Наступні два південні оборонні вали були вздовж понад згаданими ріками: Стугла, де був город Васильків та Рось з городом Юрій. Все це — осередок українського народу й Русь виставляла та центр Київської імперії в середньовіччі.

Русь — це поляни, що видно й в редакторі „Повісті временних літ“, бож з його припущень і пояснень виходить, що це ім'я не є варягів, які аж прибувши до Києва, почали зватися руськими, а Новгород не сприймає ще довго назви „Русь“ після наймання варязьких чи скандинавських дружин київськими володарями. Русь — ім'я Київщини, Полянської землі, яка стала центром Руської держави (М. Грушевський, Історія України-Руси, том I, стор. 192, 388). Н. Полонська-Василенко зазначає, що Новгородський літопис з 1149 року записав: „иде архієпископ Новгородский Нифонт в Русь“, тобто в Київ, а Новгородський літопис (третій) року 1165 зазначає точніше: „ходи игумен Юрьевский (новгородського монастиря)... в Русь, в Киев град“ (Історія України, том I, стор. 81).

Поселення у Східній Європі — сусідстві Азії вимагало інколи не лише наймання й чужих воїнів, але й укріплень, які вже з 10-11 століть були також на Лівобережжі по ріках Сулі й Трубежі та в Переяславі. Тому нерухомими пам'ятками київської доби є численні городи-міста з укріпленнями, які були поширені по всіх українських землях, бож їх на Київщині було до 400, на Волині — 350, східному Поділлі — 250, Чернігівщині — 150, Галичині — 140, Буковині — 10 та на Закарпатті — 5. Тому то скандинави в старих нордських сагах називали Україну „країною міст“ (Я. Пастернак, Археологія України, стор. 551).

За переказом, записаним монахом Київського Печерського монастиря — Нестором на початку XII сторіччя в літописі „Повість временних літ“, Київ будовав „Кий“, який мав двох братів: Щек і Хорив, що підтверджують назви гір (Шевківська й Хоривська) в Києві та сестру Либідь.

Продовження буде.

1000 головних тих злочин-

Ірина Твердохліб

